

JAK UPOWSZECHNIAĆ INNOWACJE DLA STARZEJĄCEGO SIĘ SPOŁECZEŃSTWA

Szybkie tempo starzenia się społeczeństwa na całym świecie stymuluje poszukiwania innowacyjnych rozwiązań, które pozwolą nam na tworzenie pozytywnych odpowiedzi na to wyzwanie.

W ostatnich latach zaproponowano różne ważne i ciekawe innowacje technologiczne i społeczne. Jednakże dalsze upowszechnianie i wdrażanie takich dobrych praktyk jest wyzwaniem samym w sobie. Polityka wobec starzenia się społeczeństwa jest związana przede wszystkim z zaspokajaniem potrzeb społecznych, opiekuńczych i zdrowotnych osób starszych lub szerzej - starzejącej się populacji. Najogólniej docelowo powinna dążyć do zbudowania „społeczeństwa dla wszystkich grup wiekowych” jak wskazano w „Międzynarodowym planie działania w kwestii starzenia się społeczeństw” (2002) Organizacji Narodów Zjednoczonych. Takie podejście może być poszerzone, gdyż jakość życia osób starszych ulega poprawie oraz wszyscy stajemy się coraz bardziej sprawni i aktywni. Niemniej jednak musimy pamiętać, że nadal istnieją poważne nierówności społeczne i ekonomiczne.

Rozpowszechnianie i wdrażanie nowych rozwiązań dla starzejącego się społeczeństwa może być analizowane i planowane na różnych poziomach i w różnych dziedzinach. Przykładowo niektó-

re innowacje mogą być związane z działalnością publiczną osób starszych. Inne obszary innowacji to nowe formy organizacji pracy, rozwój miast i gmin przyjaznych starzeniu się, promowanie wspólnych przestrzeni międzypokoleniowych, adaptowanie warunków mieszkaniowych do wspierania aktywnego i samodzielnego życia seniorów oraz tworzenie nowatorskich systemów kształcenia ustawicznego, systemów opieki społecznej i ochrony zdrowia, w tym wsparcia w opiece długoterminowej i dla opiekunów najstarszych osób.

Innowacje dla starzejących się społeczeństw obejmują także np. przedsiębiorstwa społeczne (w formie spółdzielni, kooperatyw czy organizacji pozarządowych prowadzących działalność zarówno społeczną, jak i gospodarczą) nie tylko ukierunkowane na zaspokajanie potrzeb osób starszych, ale też prowadzone przez nie; różne sektory „srebrnej gospodarki”, takie jak m.in. opieka nieformalna, grupy samopomocy, międzypokoleniowe działania pomocowe (m.in. „zrób to sam”, pomoc sąsiedzka, pomoc w robieniu zakupów i sprzątanii), osobiste budżety zdrowotne oraz nowe instrumenty z zakresu zamówień publicznych. Np. w Singapurze istnieją dotacje na przeprowadzki tak, aby dzieci, które wyjechały z rodzimych stron, mogły powrócić i żyć w pobliżu starszych ro-

dziców oraz pomagać im, jeśli zajdzie potrzeba. Inne przykłady obejmują systemy wymiany i banki czasu (choćby system „biletów opiekuńczych” w Japonii), „srebrne centra zasobów ludzkich” zapewniające oferty pracy tymczasowej dla starszych pracowników (również w Japonii), taksówki dla seniorów działające w niektórych miastach Republiki Czeskiej lub zewnętrzne siłownie dla seniorów dostępne już w wielu krajach Unii.

Istnieją już setki innowacji społecznych organizowanych dla i z osobami starszymi, a niektóre z nich są związane z zastosowaniem nowych technologii informacyjnych i komunikacyjnych. Wystarczy spojrzeć na katalogi dobrych praktyk, jak np. repozytorium projektu AFE INNOVNET oraz na inicjatywy z „Europejskiej nagrody z zakresu innowacji społecznej na rzecz osób starszych”. Choć istnieją już te i inne bazy innowacji społecznych dla osób starszych i starzejących się społeczeństw, to wciąż niewiele wiadomo o nowatorskich rozwiązaniach, tworzonych w krajach rozwijających się, w tym w Europie Środkowo-Wschodniej.

Andrzej Klimczuk - socjolog, doktorant w Kolegium Ekonomiczno-Społecznym Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie. Autor m.in. książki „Economic Foundations for Creative Ageing Policy”.